

An. I. — No. I

Aprilie, 1934.

S T Â N A

Revistă Profesională și de Cultură

Organ al Oierilor din
întreaga țară

OCTOMBRIE 1934

SIBIU TELEF. 304

DIRECTOR:

NICOLAE MUNTEANU
INVĂȚĂTOR

BIBLIOTECA ASTRA
SIBIU

REDACȚIA : C. MUNTEANU STR. ALEXANDRU CEL BUN, 14
BUCUREȘTI

Biblioteca Județeană ASTRA

21595P

21595

„STÂNĂ”

ORGAN AL OIERILOR DIN INTREAGA ȚARĂ

APARE IN FIECARE LUNĂ

ABONAMENTE:	
Pe un an	Lei 100
Pe 6 luni	„ 60
Exemplaiul	„ 10

ADMINISTRAȚIA:
NICOLAE MUNTEANU
Învățător
POIANA (Judetul Sibiu)

CUPRINSUL:

Cuvânt înainte — — — —	„Stâna”
Lăsuriri de început — — — —	N. Regman
Pentru o revistă a oierilor — — — —	I. Manolescu-Strunga
Imn (versuri) — — — —	Dumitru Olariu
Ion G. Duca și oierii — — — —	C. M.
Drumul ciobanilor — drumul unității neamului — — — —	Dariu Octav
Prolog (versuri) — — — —	Const. Munteanu
Starea actuală și nevoile păstoritului	Costea Ciobanul
D-l. Ministru Manolescu-Strunga — — — —	Al. Streașină
O mănăstire mocânească — — — —	Nicolae Vorica
Dela Stână (folklor) — — — —	* * *
Date razele din trecutul oieritului	* * *
Chemare către oieri — — — —	Nicolae Munteanu
Adevăruri și informațiuni — — — —	* * *

TIPOGRAFIA
OCT. L. VESTEMIAN
= SIBIU =

STR. AVRAM IANCU 15 -- TELEF. 304

Cuvânt înainte

Această revistă naște prin concursul unor împrejurări fericite.

Economia națională s'a verificat adevărurile și s'a impus în ultima vreme direcția.

S'a hotărât că suntem o țară agricolă însemnându-se prin aceasta și linia evoluției noastre economice.

Nu vrem să credem că postulatul de mai sus nu încapă cu prisosință și păstoritul sau creșterea oilor; se înțelege dela mic că o țară agricolă va crește vite și deci și oi.

S'a rostit însă cândva, adevărul că păstoritul la noi dăinuiește neștiut, într'o formă căreia poate că nu-i convin nouile condiții create agriculturii românești; s'a gândit cineva că în interesul acestei ramuri de economie națională și acelei populații de munte care o practică precum și în interesul economiei naționale în genere se cuvine celei dintâi o grijă specială.

Nu.

Șt atunci strigătul a izbucnit de jos.

Intr'un colț al județului Sibiu, s'a înființat întâi într'un sat de munte, apoi în câteva vecine, reuniuni de oieri, cari au căutat în tot chipul să facă auzit strigătul lor.

Oficialitatea s'a sesizat.

S'a aflat atunci că prin văile și creștetele munților noștri și chiar prin Câmpia Românească, Dobrogea și Basarabia mai sunt încă ciobani: mărgineni, mocani, bârsani, bistrițeni, etc. cari nu sunt buni numai ca exem-

plare pentru albumele etnografice, ci sunt oameni mulți cu nevoi și neazuri cari reprezintă o ramură atât de neglijată a economiei naționale: păstoritul.

Pe noi ¹²⁶³²⁴ succesul acesta ne-a încurajat și am pus la cale scoaterea acestei reviste.

I-am zis „Stâna” simbolizând prin aceasta laboratorul de lucru pe care aceasta îl constituie în cadrul acestei ocupații precum și locul de sfat și chibzuială și chiar de petrecere uneori pe care tot stâna îl constituie pentru ciobani.

Revista „Stâna”, va fi: profesională, pentru că apără interesele oierilor de pretudindenți, îndrumând-i și culturală, pentru că știe că oieritul sau ciobănia nu este la noi o ocupație de împrumut care are în vedere numai câștigul și este o formă de viață specifică, strâns legată de ființa culturală a acestui neam.

Dorim a întruni în paginile noastre pe toți acei cari s'au ocupat și se interesează de această ramură de activitate, atât pentru trecutul ei măreț, cât și pentru viitorul ei.

„STÂNA”

Lămuriri de început

Lipsa unei reviste a oierilor din România întregită a fost și este adânc simțită. Hotărârea prietenului Nicolae Munteanu din Poiana-Sibiului, primul organizator al oierilor din regiunea Sibiului, este mai mult decât îmbucurătoare. A fost timpul potrivit ca să vină omul, care să netezească drumul și drept să facă cărările pe seama celor ce în vremuri de cumplită urgie au fost căraușii ideilor de înflăcărat naționalism și purtătorii în fluerul lor vrăjit a sentimentelor de nostalgie strămoșască română. Și nici n'ar putea să răsară din altă parte omul închinat străbunului instinct de viață, decât din mijlocul acelora, pe pe cari ochii de vizionari ai maestrului Zamfirescu i-a văzut în catedrala din Poiana-Sibiului în ipostaza lor de adevărați senatori români.

Marele dispărut I. G. Duca biruit de vigoarea acestor oieri, a înțeles porunca conștiinței românești de a da fără preocupare și în toată bună vremea întregul lui sprijin problemelor vitale, ce preocupă această ramificație a vieții noastre economice și naționale. Și tot acest mare român I. G. Duca a fost cel, care a știut să descopere aptitudinile de organizator al oieritului în preocupările de o neobosită hărnicie ale prietenului Nicolae Munteanu.

El animatorul, el îmbărbătătorul, el îndrumătorul tuturor diligențelor naționale l-a designat cu 2 săptămâni înainte de năpraznica sa moarte de a fi slujitorul și organizatorul oierilor și oieritului pe întreaga țară.

Felicităm pe D-l Ministru I. Manolescu-Strunga pentru înțelegerea atât de pioasă a înaltei voințe, zămislită în sufletul marelui român. A respectat cu ființă evlavie hotărârea celui ce astăzi cu trupul nu mai este între noi. Și noi indeosebi si-bienii mândri de atenția ce ni se dă, suntem adânc mulțumitori D-lui I. Manolescu-Strunga.

Organul de publicitate ce astăzi ia ființă va fi un puternic și fecund instrument în interesul și promovarea oieritului din întreg cuprinsul pământului românesc.

Salutăm cu vie bucurie năzuințele atât de harnice și românești ale poienarului Nicolae Munteanu și îi dorim din adâncul sufletului cea mai deplină reușită în munca sa de binefacătoare organizare a oierilor, nouă atât de dragi și țării atât de folositori.

N. REGMAN
Prefectul jud. Sibiu

Pentru o revistă a oierilor

O nouă revistă — «Stâna» — ia ființă.

Mulți se vor întreba care e rostul acestei publicații.

Creșterea oilor e cea mai primitivă treaptă a agriculturii, iar ciobanii — pe alocurea — sunt analfabeți; așa dar ce scop poate avea acea revistă?

D-I MANOLESCU-STRUNGA

Desigur că dezvoltarea agriculturii, prin aplicarea progreselor științei agricole și prin cerințele din ce în ce mai mari de cereale, a făcut ca în ultimele decenii, creșterea oilor, în agricultură, să fie mai puțin interesantă decât altă dată.

Problema nu este însă limitată la agricultura propriu zisă, ci din potrivă oieritul este o chestiune vitală a regiunilor de munte ale țării, unde numai prin oi se poate da cea mai bună utilizare întinselor pășuni alpine, ce se întind până în creștetul munților.

Vitele cornoate nu sunt de folosit decât pentru pășunile din poalele munților, pe când oile sunt singura posibilitate de exploatare a regiunilor celor mai înalte și cu vegetația cea mai săracă.

Produsele oilor sunt deosebit de însemnate. Lâna, pielea laptele și toate fabricatele lui sunt surse importante de producțiune, care azi sunt căutate de consumatori și aduc — comparativ cu agricultura — o mult mai bună rentabilitate.

În genere oficialitatea nu s'a preocupat, până azi, de această problemă. Ea a fost lăsată la posibilitățile naturale, așa cum s'a moștenit din vremuri și dela părinți.

Dacă alta dată, în timpurile puțin frământate și fără convulsii economice, nu se reclama în mod deosebit măsuri de încurajarea acestei activități, care nu avea caracteristic decât farmecul stânei și duișia fluerului ciobanului, astăzi ea devine o chestiune economică de prima însemnătate.

Este dar firesc să se caute mijloace de îndrumare și ajutorare eficace a acestei ramuri de producțiune românească.

Ministerul de agricultură, pătruns de această utilitate, a pus în programul activității sale și această problemă, ocupându-se cu cercetarea tuturor posibilităților de ajutorare și îmbunătățire.

Revista, care și-a început aparițiunea, ajută în mod deosebit realizarea intențiunilor noastre.

Salutăm cu bucurie această apariție, și sperăm ca roadele ei să fie corespunzătoare bunelor intenții din care s'a născut.

I. MANOLESCU-STRUNGA

Subsecretar de Stat

— I m n —

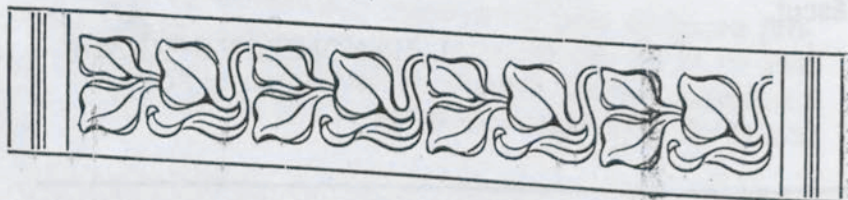
Biruitoar, te-ai primenit cu slavă,
Oștean trudit în luptă încercată ;
Îți leșini acum oasele'n otavă
Ștergând de iarbă sabia cruntată,

Ca un altar în noaptea învierii,
Ești plin de psalmi întregi și de lumină,
Pe când la fel bat clopotele serii,
Mâncate azi ca și ieri, de rugină,

Învins acum, ți-astupi cu pumnii rana,
Altar cu toate sfeșnicele stinse.
Doinește'n câmp sălbatic buruiana
Pe care nici o fiară n'o atinse.

De-asupra ta, nemișcătoare, mută,
Natura nu te știe și nu-i pasă, —
Și vei muri la umbră de cucută,
Oștean trudit cu inima duioasă.

DUMITRU OLARIU

Ion G. Duca și oierii

Când pentru prima dată trecând în Ardeal I. G. Duca a fost inspirat să viziteze un sat de munte din marginine jud. Sibiu, am avut cel dintâi prilej să constatăm dragostea nedes-

I. G. DUCA

mințită pe care marele om a avut-o pentru ciobani, crescători de oi sau oieri.

De aci și până la programul guvernării actuale elaborat toamna trecută, în care se prevede protecția populației de munte „care are mai mult nevoie de sprijinul nostru”, drumul s'a urmat numai în timp, deoarece sentimentele lui față de această populație de muște au rămas aceleași.

Cu câteva săptămâni numai înainte de moartea lui, într'un îndemn către locuitorii din Vaideni, jud. Vâlcea, spunea acestora ca unora ce se ocupă cu creșterea de oi să caute a face legătura cu cei de dincolo de munți pentru o mai temeinică îndrumare a roșturilor lor comune.

Fost-a oare glasul trecutului atât de românesc al lui, ori deopotrivă vecinătatea cu munții a traiului lui de acolo — dela Măldărești — din Vâlcea care l'a îndemnat să îndrăgească ciobanii?

Sufletul lui larg a vibrat la nevoile lor și i-a ajutat.

Poate de aceia la vestea morții lui, plângeau în satul meu de munte bărbații și femeile și plopii boceau așa de omenește.

C. M.

Adevăruri

Trecerile din loc în loc, traiul de pribegi, au fost pentru păstori, un bun prilej de a ieși din tărături de a nu rămâne într'o lume prea mărginită, de a cunoaște mai mult decât alții, de a căpăta intrucâtva o viziune mai largă despre viață. Dealtfel în asemenea împrejurări, sufletul păstorilor, a fost pus de multeori la încercări, s'a găsit în fața neașteptatului a avut să lupte cu greutate, să birue împotriviri legate de o viață trăită astfel. De aci a urmat că ciobanul nostru când îl cunoaștem bine, ne apare nu numai cu sufletul deschis de multă istețime, dar și energic, oțelit în asprimile vremii.

* * *

E în firea păstorului să fie și visător și energic.

din „Viața păstorească
 în poezia noastră populară“
 Vol. I.
 de OVID DENSUȘIANU

Drumul ciobanilor — drumul unității neamului

Dincolo de năvala pornirilor vitrege, străbătând umbra veacurilor de trudă și chin, răsare din adâncimea zărilor figura de cântec și basm a ciobanilor noștri de pretutindeni. Taiati din stânca trainică a ființei noastre naționale, acești copiii ai furtunilor, duiosi ca doina și măreți ca nemărginirea, și-au înfrățit viața cu înălțimile munților și adâncul codrilor. In drumurile nepătrunse pe cari destinul a călăuzit pașii acestui neam, ei au fost crainicii înfrățirii fiilor lui din cele patru unghiuri ale pământului. Ființarea lor, cu murmur de izvoare și freamăt de pădure, a constituit plămada unității manifestărilor sufletești ale neamului nostru. Pe poteca îngustă a munților și pe drumul alb al întinselor șesuri, păstorii oilor au fost purtătorii și păstrătorii bogățiilor sufletești ale lui.

deschis
deschis → Din izvorul apelor, din murmurul izvoarelor și freamătul codrilor, ei au ~~deschis~~truda și măreția vieții și gândurilor acestui popor, pentruca apoi să le raspândească peste tot unde se ascundea această viață in cuprinsul întinselor noastre hotare.

Coborând din culmile munților, pe măsură ce asprimea iernii întetându-se îi alunga spre poale, străbăteau nămeții Barăganului ajungând la Dunăre tocmai când întinsul pod de gheață le înlesnea trecerea in stufărișul Dobrogean. Lunca și delta Dunării ofereau cel mai bun adăpost contra nebuliei vânturilor și asprimei gerurilor. Odată cu primele începuturi ale primăverii, când firea se redeșteaptă din topeala gheții și a viscolului nenumăratele turme de oi, cu păstorii lor, făceau calea întoarsă înspre culmile munților

părăsiți, pentruca, în urcușul lor, să urmeze deaproape to-
pirea zăpezilor ce în curând va deveni o amintire numai.

Singuratici ca luminile în bezna nopții și stăruitori ca
un gând bun, veacuri dearândul ei au strecurat prin sufletul
lor viața noastră, redându-ne-o clară și strălucitoare ca
unda pâraielor de munte. Spălată de ploj și răcorită de
vânturi, viața aceasta, astfel renăscută, a fost lumina care
ne-a îndrumat pașii prin desimea negurilor și viscolul ier-
nilor ce s'au abătut peste noi amenințându-ne cu înăbușirea.

Chiagul unității de simțire, unității de gând și unității
de limbă, iată ce au fost ciobanii pentru trecutul neamului
nostru.

DARIU OCTAV

— Prolog —

Rummeg și casc.

Mângaiu cu gândul vremuri adormite,

Mieilor le cau' cornițele ivite,

Și aștept, românește, să mă nasc.

Ca nște dobitoace clipele le pasc

Și ura câte una le înumăr,

Și dacă dintre neguri piscuri nasc,

Desagii lung mi-i cumpănesc pe umăr.

Const. Munteanu

Starea actuală și nevoile păstoritului

Motto:

„Dărz, persistent, nici o urgie a veacurilor n'a putut măcina puterea lui, (elementului păstoresc) decât schimbările radicale, ale vieții economice moderne”.

Ștefan Meteș

Nu credem că într'un singur articol ca acesta vom putea arăta destul de limpede situația actuală a păstoritului și cu atât mai puțin nevoile actuale care sunt atât de multe.

Vom căuta să facem aceasta într'o serie de articole cărora cel de față le va fi numai începutul.

Ținem însă ca în rândurile de mai jos să fixăm punctele generale ale problemei.

Pentru a aduce numai un exemplu de felul cum păstoritul de altădată a ajuns să fie schimonosit e de ajuns să cităm cazuri cari se întâlnesc astăzi, când păstorul nu mai pornește din munte pe urmele cioporului ca să-l mâne așa până în câmpie sau stufărișul bălților, ci încarcă turma în vagoane la prima gară de sub munte, de acolo de unde a scoborât, ca să o descarce pe marginea Dunării sau în Barăgan.

O asemenea schimbare de lucruri poate fi cea mai nimerită ieșire dintr'o încurcătură pe care mersul economiei țării a adus-o ciobanilor. Nu vrem să spunem aci că e bine sau rău aceasta, dar pentru fixarea unui început acestor spuse reținem, că păstoritul de acum nu mai este ceea ce a fost în trecut.

E oportun aci, să lămurim precis înțelesul cuvântului păstorit pentru a nu se confunda cu înțelesul global al

creșterii de vite și nici măcar al creșterii răzlețe de oi (dacă aceasta e posibilă) este vorba într'adevăr de ramura aceea de activitate care în trecut se practica pe o scară mult mai întinsă și în conformitate strictă cu configurația geografică a pământului țării acesteia.

Stăpânul târlaș își mîna vara cioporul de oi la munte; aci stătea pînă cînd toamna timpurie din Carpați îl gonea și iarba se împutîna, apoi scobora la șes pînă la Dunăre, Basarabia sau Țara turcească (Dobrogea), ori chiar Crimeea.

Această peregrinare dela munte la șes (transhumația) se desfășura pe vremuri în condițiile cele mai bune; pămînturile țării nu erau cultivate cu atîta stricteță; pastorul în mers avea posibilitatea de a-și hrăni turma și chiar autoritatea de atunci (Domnia), era mult aplecată spre nevoile acestei categorii de economi cari aduceau visteriei țării un însemnat venit.

A venit însă războiul Crimeii cu pacea dela Adrianopol; se deschid gurile Dunării; se sloboade navigația pe Dunăre, iar câmpia românească începe a fi cultivată mai intens cu cereale, care acum își puteau găsi cu ușurință prețul pe piețele streine unde putea fi dus grație noilor condiții ale navigației.

Mărturiile orale ale ciobanilor din perioada de după 1860 sunt pline de amintiri despre ciocnirile pe care ciobanii târlor reunite le aveau cu locuitorii satelor pe unde treceau din pricina turmelor care nu respectau șoseaua rațională și cei câțiva metri de pămînt necultivați din dreapta și stînga acesteia care li se hărăzise ca suprem hatâr în pornirea ce începuse ca pămîntul necultivat să fie cât mai puțin.

Deveniseră acești ciobani ca un fel de mici hordii care uneori numai cu dreptul forței mai reușeau să-și treacă turmele spre baltă, și poveștile din această vreme nu rareori vorbesc de băii cari sfârșeau în sânge.

Rezultatul acestei schimbări n'a întârziat să se arate. Păstorii s'au împuținat, dedându-se la altfel de ocupații ca spre exemplu negoțul: (Cunoaștem sate cari erau emina-mente păstorești și în care acum nu se mai găsește nici un păstor.

Dacă a persistat totuși într'alte părți, această a fost posibilă numai acomodând forma inițială a păstoritului la noile împrejurări, în măsura în care această acomodare a fost posibilă.

Dar ca și cum acțiunea aceasta vrăjmașă n'ar fi mers destul de repede, s'a adăugat acum în ultima vreme reforma agrară cu exproprierea marilor moșii, înăuntrul că-rorora tot se păstra o oarecare proporție între pământul cultivat cu cereale și acela rămas pentru pășune.

Nu ne trece prin gând aci să condamnăm această re- pede dezvoltare a agriculturii românești, dar un adevăr se poate spune totuși ca o concluzie a celor de mai sus: dacă în atâtea sate de munte mai dăinuește într'o formă chiar puțin deviată păstoritul; și dacă acest păstorit mai poate conta ca ramură de producție, în cadrul economiei naționale, atunci o încadrare a lui, în ansamblul economiei noastre se impune.

Vom căuta să vedem până unde se poate devia acest păstorit așa ca să se armonizeze cât mai mult cu interesul agriculturii românești ori dacă nu cumva se poate corija până acolo, ca să nu mai aibă punct de contact cu agri- cultura, cu câmpul, căci un alt adevăr rămâne deopotrivă în picioare; pășunile de munte trebuiesc exploatate și a- ceașta se poate face în bună parte numai prin oi.

COSTEA CIOBANUL

D-l Ministru Manolescu-Strunga

— Organizatorul agriculturii românești —

Luni 19 Martie 1934, D-l Ministru Manolescu-Strunga a ținut o conferință la Radio. D-sa a vorbit despre începutul noului an agricol. Nu vrem să rezumăm acele cuvintele calde de îndemn și incurajare ale D-lui Manolescu-Strunga, nici să redăm înaltele D-sale sfaturi către plugari și crescătorii de vite deopotrivă. Ele au fost ascultate la timp și cu prisosință împărtășite de toți aceia din cuprinsul acestei țări cari își simt brațele încordându-se pentru munca binecuvântată care începe. Cuvintele D-lui Ministru Manolescu Strunga au fost pentru toți ca un fior în plus pe lângă acela pe care primele raze ale soarelui îl deșteaptă în sângele plugarului harnic.

Vroim să subliniem aci o latură de o deosebită importanță a conferinței, pentru luminile pe care le deschide asupra organizării vieții agricole a statului românesc.

Vorbind spre sfârșitul conferinței sale de viața agricolă a satelor, d-l Ministru Manolescu-Strunga spune că aceasta trebuie transformată radical și preconizează înființarea de asociații agricole în fiecare sat, cărora li se vor face avantajii și înlesniri și cărora statul le va da tot cece este dispus să dea pentru îmbunătățiri agricole.

Problema vieții agricole a satului nostru se confundă cu problema vieții însăși a satului românesc; problema care a stăruit așa de mult în ultima vreme în preocupările tuturor celor care erau chemați să-i dea o soluție.

Credem că în toate aceste elaborări se căuta un punct central al vieții satului, care să se armonizeze cu biserica și școala acestea fiind de cele mai multe ori singurele instituții culturale într'un sat. Se căuta o instituție în sat care să îndrume viața acestuia spre un „mai bine, mai frumos, mai sănătos“.

Și atunci s'a dispus uneori învățătorilor alteori preoților, medicilor de circumscripție, să țină cât mai des conferințe cu poporul în care acesta să fie îndemnat și îndrumat.

Cunoaștem însă strădaniile de atâtea ori infructuoase ale acestora și am învățat în cele din urmă că „nimic un intră în

conștiința țaranului până nu trece prin conștiința colectivă a satului", că nu este suficient prin urmare a te deplasa cu o camionetă încărcată cu broșuri într'un sat oarecare și cu atât mai puțin poți pretinde că dacă ai distribuit un număr din acestea ai câștigat totul.

Mai este deci și o „conștiință colectivă a satului” conștiință determinată de nevoile permanente ale țaranului în care se poate pătrunde numai urmând mecanismul specific al structurii satului românesc.

Dar satul românesc este sat agricol.

Pe de altă parte oare dezideratele cari se pun ca deviză acestor strădanii nu sunt în funcție de starea economică a satului și a țaranului — a stării lui materiale. — Și dacă aceasta este adevărat, a trebuit oare să întârzie așa de mult găsirea punctului de plecare în rezolvarea problemei organizării satului românesc.

Asociații agricole! iată soluția pe care o dă D-l Ministru Manolescu-Strunga și pe care cu drept cuvânt, o vede ca o formulă revoluționară, care va transforma radical viața satului.

Înțelegem aceste asociații ca niște mici academii sătești, în care săteanul va fi profesor și elev. În ele se va verifica toată experiența dătătoare de învățături a satului și prin ele se va difuza mai ales veștile noi despre cultivarea pământului și mersul acesteia.

Vor fi aceste asociații celula de bază dela care să pornească viața nouă a agriculturii românești.

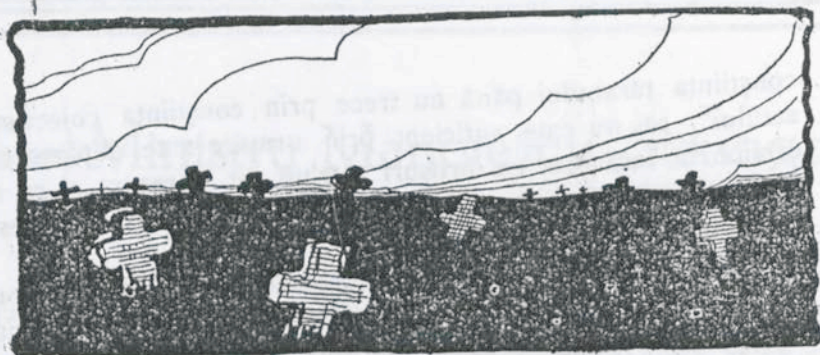
În satele de munte unde predomină creșterea vitelor și în special a oilor caracterul acestor asociații va fi adaptat condițiilor de acolo; tot așa în satele de pe poalele munților unde ocupația locuitorilor poate fi aceea a culturii poamelor sau viței de vie.

Peste tot aceste asociații vor fi posibile, cu nuanțele pe care împrejurările locale le prezintă.

Dacă aceste nuclee înființate vor avea prilejul să constate interesul autorității de stat pe care D-l Ministru Manolescu-Strunga îl face vădit în conferința D-sale atunci rezultatul ne apare ca înafară de orice discuție.

Așteptăm începutul acestei mari înfăptuiri.

AL. STREĂȘINĂ

O mânăstire mocănească

(Mânăstirea Cocoș, jud. Tulcea)

Această mânăstire mocănească, e mânăstirea Cocoș din jud. Tulcea. Ea e cea mai veche mânăstire din Dobrogea și își are inceputurile pe la 1835.

E așezată la poalele dealurilor dobroge, în mijlocul unei păduri seculare de tei, frasin și jugastru. Dela mânăstire spre nord se află târgușorul Isaccea, pe malul drept al Dunării. Tot în apropiere la poalele aceluiași dealuri, cari se pierd către apele Dunării, se află frunțașă comună Niculițel, iar la 25 km. spre răsărit dai de orașul Tulcea.

Poziția mânăstirii îți oferă o priveliște încântătoare: sub ochi și se amestecă verdeța sălciilor de pe marginea apelor Dunării cu câmpiile grele de aurul grăului. Peste tot plutește suflarea tainică a vremilor vechi, cari se arată în urme de cetăți romane.

Dar mânăstirea Cocoș e o mânăstire mocănească, o citorie a ciobanilor ardeleni, și asupra acestui lucru vreau să stăruiesc acum. De altfel după ce Dobrogea s'a alipit la Țara-Mumă, cei dintâi și poate cei mai mulți români cari s'au împământenit pe câmpiile pustii și înstrăinate dintre Dunăre și Mare, au fost păstorii ardeleni din părțile Sibiului, Făgărașului și Brașovului, cari veneau tocmai din Carpați să-și ierneze oile în locurile cu climă mai dulce de lângă Mare. Dar încă înainte de a veni stăpânirea românească în Dobrogea, acești pieri ardeleni împânzeau „Țara Turcească“ (cum îi zic ei Dobrogei) cu turmele lor numeroase.

Un astfel de târlaş, burlac cuprins Nicolae Ghişe din Poiana-Sibiului, s'a dus la mănăstirea Cocoş, abia infiripată, şi călugărindu-se şi-a dat mănăstirii toată averea sa: 15.000 galbeni, 500 de oi, şi 15 cai. Din banii lui s'a zidit prima biserică de piatră a mănăstirii.

Mănăstirea Cocoş a fost întemeiată de trei călugări, dintre cari unul Visarion, era din părţile Făgăraşului, deci ardelean. El a fost şi cel dintâi stareţ al mănăstirii. La început mănăstirea era săracă şi cu puţini călugări. Casa de rugăciuni era din chirpiciu (nuele tencuite). Călugării se înmulţeau aşa că după câtva timp trebuiră să-şi mărească bisericuţa.

Pela 1850 se călugări aci târlaşul Nicolae Ghişe din Poiana-Sibiului, de care am amintit mai sus. Din banii lui s'a construit o biserică mai mare, de piatră, a cărei inscripţie de deasupra uşii dela intrare sună astfel: „Această sfântă şi dumnezeiască biserică s'a zidit în anii dela Christos 1853 pe timpul stăreţiei P. C. Arhimandrit Visarion, începătorul acestui sfânt locaş; dar cu cheltuiala Domniei Sale D-lui Hagi-Nicolae-Ghişe-Poenarul“.

Iată deci, că un mocan ardelean, care poseda o avere foarte însemnată, a intrat în tagma călugărească, fiind bucuros că se zideşte din banii lui o biserică. Dar Nicolae Ghişe-Poenarul n'a fost cel dintâi târlaş ardelean care s'a călugărit la această mănăstire şi cu atât mai puţin n'a fost cel din urmă. Un călugăr anume Nichifor Mosora, de loc din Sălişteia-Sibiului, care s'a călugărit acum 50 de ani, spune că pe atunci erau la Cocoşul numai dela el din sat ca la 20 de călugări, şi cari toţi au fost mai înainte ca şi el, ciobani ori târlaşi cu oi. Afară de aceşti sălişteni s'au mai călugărit aici mocani din Sibiel, Săcel, Rod şi din Pian (jud. Alba). Toţi au intrat în mănăstire dându-şi oile, caii şi banii ce-i aveau.

Iată deci, că mănăstirea Cocoş e o mănăstire mocănească, a mocanilor ardeleni, nu numai prin ctitoria lui Nicolae Ghişe din Poiana-Sibiului, ci şi prin faptul că timp îndelungat cei mai mulţi dintre călugării ei erau mocani ardeleni, cari mai înainte îşi păşteau turmele în Dobrogea şi sudul Basarabiei.

Aceşti mocani cari la un moment de criză sufletească, îşi luau turmele de oi şi hergheliile de cai dela urmă şi nu se opreau până la mănăstire, — aceşti oameni ai vieţii singuratice călcau pragul mănăstirii fără multe şovăiri şi frământări în suflet.

Pentru ei nu se făcea o trecere prea mare dela viața de păstor la cea de călugăr. Doar ciobanul e un călugăr în felul său. E un călugăr care a învățat să citească arătându-i unul mai bătrân, potcoavele vechi, cu vârful ciomagului de corn pe omătul iernii, și care-și poartă Psaltirea soioasă în desăgii de pe măgar.

Și e interesant de știut că mocanii aceștia cari se călugăreau la Cocoșul erau cei mai mulți burlași trecuți. Burlac a fost ctitorul Nicolae Ghișe, și burlaci au fost și cei doi călugări cari mai viețuiesc și azi la Cocoșul.

După ce și-a trecut tinerețea departe de viață, pentru burlacul netuns, cu barbă și neprimenit cu lunile, gândul mănăstirii devine ademenitor. Pentru un astfel de om trăit în pustie, mănăstirea e un fel de stână mare, cu baci, vâtași și ciobani mulți. Și a fost destul să se călugărească câți-va mocani cunoscuți, a fost destul să se știe că marele târlaş Nicolae Ghișe din Poiana-Sibiului s'a călugărit și din banii lui „s'a zidit mănăstire“, — ca vestea să meargă din târlă în târlă, dând multora de gândit. O mănăstire cu ciobani și târlaşi din Săliște, Poiana, Rod, etc., era o mare ademenire pentru mocanii ardeleni, pentru cari a trecut jumătate de viață fără s'o cunoască mai de aproape.

Satele în cari s'au născut și unde mai aveau părinți, pe cari nu i-au mai văzut de mult, și rude pe cari nu le cunoaște deloc, — toate erau undeva în Transilvania îndepărtată și străină. Despre viața de acasă, de care-i lega o copilărie scurtă, au auzit dela alții ca din cărți, căci ei rămăneau cu oile și vara și iarna prin câmpiile Dobrogei, Basarabiei și Dunării. Și cu timpul a amuțit în ei chiar și chemarea aceia tainică a pământului de naștere transformându-se într'o tristețe ce se arată în cântec de fluier, când se închid ochii ca să poată veni o amintire îndepărtată...

Și după o iarnă grea, care înjumătățește turmele, cu ce-a mai rămas din oi și din cai și cu o ușoară durere în suflet pentru viața de cioban de care se desparte, — câte un târlaş, câte un cioban, unul dela apus, altul dela răsărit, vin la mănăstirea mocanilor ardeleni din jud. Tulcea.

Așa s'a întâmplat lucrurile în jumătatea a doua a veacului trecut, când „Țara Turcească“ (Dobrogea) a înghițit în pământul ei, mulți mocani ardeleni, pe urma cărora multe mame și surori au plâns cu vers dureros, cum numai ele știu a plânge...

La mănăstirea Cocoș au fost până acum patru stareți dintre călugării ardeleni. Doi dintre aceștia au fost mocanii călugăriți aici, cari și acum mai purtau pe sub anterii, cioareci de lână albă și cămașă de bumbac alb cu fire roșii. Anume arhimandritul Nicandru Boia, de loc din Săliște-Sibiului, a fost al III-lea stareț al mănăstirii, iar Ieromonahul Acahie Goșea, consătean cu Nicandru, a fost al V-lea stareț.

Astăzi din cei 40 de călugări dela mănăstirea Cocoș, numai doi sunt dintre mocanii ardeleni. Unul, dintre aceștia, Nichifor Mosora din Săliște, în vârstă de peste 70 de ani, a rămas să-și poarte bătrânețele unei călugării de 50 de ani, fiind lipsit de lumina ochilor încă de acum 10 ani. Știe, însă, pe de rost întreagă Psaltirea și Acaftistele, cari acum îi sunt mângâiere și tovarăși nedespărțiți în lumea lui de beznă. Când îl chiamă toaca de lemn și armoniile dumnezeiești ale clopotelor la ciasurile de rugăciune, părintele Nichifor Orbul nu întârzie să-și părăsească chilia întunecoasă. Și îl vezi, arătare din altă lume, dibuindu-și potecul bisericii...

Așa erau și așa lucrau strămoșii mocanilor de azi.

NICOLAE VONICA

Student teolog

DELA STÂNĂ

(FOLCLOR)

La Sfânta Mărie Mare,
Pleacă oile la vale;
La Sfânta Mărie Mică.
Nu mai rămâne nimică ;
Decât stâni,
Fără stăpâni ;
Izvoară,
Fără ciopoară ;
Strunguță,
Fără oiță.
Și se duc și nu mai vin,
Pân' la Sfântu' Costandin,
Pe potecu' dela strungă
Poate crește iarba lungă
Și poate și otavi
Că nu o'a mai căluși
Săraca băătura
Cine o'a niai mătura
Ciocârlia cu coada
Vulturii cu d'arapa.

CHIUITURI

Vine badea dela miei
Ș'apoi dacă vine ce-i ?
Vine badea dela stărpe
Las' să vie că mi-e sete.
Vine badea dela oi
Ș'apoi vine pela noi.

Ăstă var' am fost stărpar
Și la vară's mânărar
Că știu seama la găleată
Și la bace câte-odată.

Date răzlețe din trecutul oieritului

„După registrele vameșilor din Sibiu, Brașov, Oituz și Ghimeș precum și ale vâtafului de plaiu din Făgăraș se aflau la iernatec în Moldova și Țara Românească în anul:

1753 oi 244.265, cai 474, porci 2538 și vite mari 5704

1767 „ 255.247, „ 5636, „ 7322 „ „ „ 3477

adică în total 204.982 și 269.682 de vite și dobitoace. După o altă specificație oficială, în anul 1767, numărul dobitoacelor scoase din țară era următorul: 204.597 oi, 3229 cai, 4480 vite cornute și 432 porci, iar în 1768 numai oile singure 210.570 și în anul 1769 următor 350.574. Pe la sfârșitul veacului însă, numărul oilor ardelenilor mânate la pășune în Țara Românească se evalua oficial deja la un milion și jumătate iar acela al vitelor cornute și al cailor la 80.000 pe când în Moldova (în anul 1783) nu țineau mai mult de 50.000 de oi“.

pag. 25.

* * *

„După niște însemnări exacte, din turmele bărsanilor aflători în Țara Românească s'au luat în anul 1765 un număr de 8643 oi de către beiliegii pe un preț total de 6658 taleri și 19 creițari, iar la începutul veacului al XIX-lea s'au strâns în Țara Românească 130.000 de oi și în Moldova 70.000 cu câte 2 piaștri pentru capitala împărăției turcești, din care sumă Basarabia singură dădea câte 35—40.000 de oi; luând gelepii după rânduirea Domniei din 10 sau 15 oi una de pe câmpiile de peste Prut“.

pag. 64.

* * *

„În iarna anului 1809 niște tâlhari necunoscuți au trecut din Țara Românească peste Dunăre 9303 de oi, 198 miei, 51 cai și un măgar în Bulgaria din turmele câtorva sate ale scaunului Sebeșului Săsesc, cari pășunau în țară, pentru care nici peste un an nu au primit sârmanii mocani vre-o despăgubire dela Domnul țării, la care s'au adresat cu jalba lor“.

(După o publicație oficială din 1809).

pag. 67.

Chemare către oieri

Vouă oieri vă adresez aceste rânduri, ca unul, care am crescut și trăiesc în mijlocul vostru!

Am îndrăgit de mult această ramură, de mare însemnătate, a economiei noastre naționale și iubesc pe cei cari înfruntând multele neajunsuri împreunate cu oieritul ne-au păstrat comoara neprețuită a tot ceea ce este românesc. Am căutat, deaceia prin toate puterile mele, ridicarea și organizarea oierilor și ocupației, căreia părinții și strămoșii noștri, s'au dedicat din vreme ce se pierd în istoria acestui neam.

Indrumarea acestei profesii pur românești, o consider poruncă a timpurilor de azi. Astfel după ce, în cadru mai strâmt, în comuna mea natală și încă în câteva comune din județul Sibiu, am organizat Reuniuni de oieri, mă gândesc la organizarea pe întreaga țară a oierilor.

Trebuie să înființăm Reuniuni (sindicat) de oieri în fiecare comună unde sunt oieri, ca apoi să dăm ființă Uniunii Generale a oierilor din întreaga țară, căci numai organizați temeinic, cunoscându-ne deaproape, legându-ne frațește pentru apărarea drepturilor noastre vom putea să fim ascultați de cei cari binevoesc a se îngriji de destinele acestui «neam de ciobani».

Ca un prim pas, spre această țintă, e absolut necesar să avem organul nostru de publicitate, tribuna noastră de discuție și întâlnire a tuturor bucuriilor și necazurilor noastre.

Cred că sunt în credința tuturor oierilor și sprijinitorilor lor tipărind această revistă în care se vor desbăte toate chestiunile în legătură cu această ocupație.

Munca noastră nu este din cele mai ușoare. Ne dăm perfect de bine seama de buștenii ce ne pot sta în cale dar având destule puteri, contând pe sprijinul tuturor oierilor și al iubitorilor lor, suntem siguri, că un viitor mai bun ne așteaptă, precum trecutul ne aparține.

Știm cine am fost și ne cunoaștem cine suntem. Altă dată, am fost mulți; azi suntem ceva mai puțini dar suntem conștienți de rolul ce am jucat în trecutul neamului acestuia și de rostul ce trebuie să-l avem, în viitorul lui. Pornim deci la lucru cu sufletul vioi și inima curată a ciobanului ce își cunoaște cioporul.

Pentru noi n'au existat Carpații ca stâncă despărțitoare de frați; prin noi s'a făcut legătura din cele mai vechi timpuri între frații de acelaș sânge; noi am cărașit bucuriile și durerile fraților de pe ambele părți ale Carpaților.

Noi dăm astăzi suflet vieții naturale și pline de farmec a Carpaților. Izvoarele, podinile, pădurile, zănogile și vârfurile lor ar fi pustii fără noi.

Noi dăm viață unui sfert din pământul țării; noi hrănim și îmbracăm marea majoritate a țării. Ocupația noastră nu este de natură a o învăța în școală; ea este o ocupație pentru care trebuie să fii născut; Tocmai pentru aceasta trebuie să fim susținuți de cei ce au în mâini conducerea statului.

Înțelegem că ni se cuvine un loc determinat în cadrul economiei naționale, ca ramură importantă de producție ce reprezentăm.

Deaceea vă chem pe toți sub steagul acesta nou care se desfășoară și vă zic:

Bun găsit dragi oieri!

NIC. MUNTEANU

Informațiuni

Facem cunoscut că, pe temeiul activității neobosite desfășurată pe tărâmul economiei de oi, D-l Niclaie Munteanu — directorul revistei — a fost delegat pe lângă Ministerul Agriculturii cu titlul de «inspector de control și pentru organizarea oieritului pe întreaga țară».

În legătură cu această însărcinare D-sa va întreprinde o inspecție în toate acele comune din țară unde locuitorii practică oieritul, pentru documentarea la fața locului a nevoilor acestora și pentru găsirea unui mijloc de apărare a intereselor lor.

* * *

Știm că până în prezent există înflințate Reuniuni de oieri în următoarele comune: Jina, Poina, Rod, Tilișca și Rășinari din jud. Sibiu și Sugag din jud. Alba.

* * *

La 29 Aprilie se va deschide în București, pe terenul din Bulevardul Brătianu, colț cu Bulevardul Carol I., o Expoziție Târg de produse Țărănești și Industrie națională.

În această expoziție s'a acordat un loc pentru o stână de munte care va figura în cadrul expoziției ca un punct de atracție.

Felicităm conducerea expoziției compusă din: D-l Ministru Manolescu-Strunga, D-na Tătărașcu și D-na Ali-mănișteanu, pentru inspirația ce au avut de a oferi în acest fel o plăcere atât de rară ochiului cetățeanului din capitală, atât de strein de asemenea priveliști.

Expoziția va fi deschisă toată luna Mai.

* * *

Pentru chestiunile de administrație cititorii noștri se vor adresa la administrația revistei, iar pentru cele cari privesc redacția, la redacția revistei.

* * *

Revista „Stâna“, urează cititorilor ei, Sărbători fericite.
